

Sygn. akt I Ca 195/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Joanna Składowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa D. D., S. D. i M. S. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 23 lutego 2016 roku, sygnatura akt I C 795/14

1. oddala apelację;

2. zasądza od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz D. D., S. D. i M. S. (1) kwoty po 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych dla każdej z nich tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 195/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 lutego 2016r., Sąd Rejonowy w Wieluniu zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódek: M. S. (1), D. D. i S. D. z tytułu zadośćuczynienia kwoty po 44 640 złotych, w tym: 24 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 15 marca 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz 20 640 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty, a także kwoty po 2 170,20 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, oddalając powództwa w pozostałym zakresie i nakazując pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Wieluniu kwotę 9 655,74 złotych tytułem brakujących kosztów sądowych.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 26 listopada 2010r. w W. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym zginął M. D., ojciec powódek. Sprawcą wypadku był W. K., kierujący samochodem ciężarowym marki V. nr rej. (...) wraz z przyczepą K. o nr rej. (...). Samochód sprawcy objęty był ubezpieczeniem w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u strony pozwanej. W chwili zdarzenia M. D. kierował pojazdem w stanie nietrzeźwości.

Powódki pismem z dnia 5 lutego 2013r. wezwały pozwanego do zapłaty na ich rzecz kwot zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią ich ojca. Ostatecznymi decyzjami z dnia 19 czerwca 2013r. pozwany przyznał na rzecz powódek świadczenia w łącznej wysokości po 8 000 złotych na rzecz każdej z nich. Uznane kwoty pomniejszył o 30%, podnosząc, że zmarły przyczynił się w takim zakresie zarówno do powstania, jak i rozmiaru szkody. W efekcie pozwany wypłacił na rzecz powódek kwoty po 5 600 złotych.

M. S. (1) w chwili śmierci ojca miała 21 lat. Była najstarszą córką zmarłego. W czasie, kiedy ojciec jej zginął w wypadku mieszkała wraz z rodzicami i dwiema siostrami. Ojciec pomagał jej w budowie nowego domu w P.. Była wówczas w stałym związku z obecnym mężem. Wyszła za mąż w 2011r. Wraz z matką organizowała uroczystość pogrzebową ojca. D. D. (2) miała 19 lat. Była studentką pierwszego roku studiów. W 2015r. obroniła licencjat. Obecnie mieszka we W., gdzie pracuje. S. D. miała 16 lat, uczyła się w liceum. Obecnie studiuje i mieszka we W.. Po śmierci ojca powódki czuły smutek, żal, rozpacz i tęsknotę. Do dzisiaj nie mogą się z nią pogodzić. Brakuje im ojca w sytuacjach dla nich ważnych życiowo. W domu posiadają fotografie taty, odwiedzają jego grób. Powódki miały bardzo dobre relacje z ojcem. Kiedy matka przez ponad trzy lata wyjeżdżała do pracy za granicę, to ojciec zajmował się córkami, gotował im obiady, budził do szkoły, przygotowywał śniadania, pomagał w nauce. Zawsze mogły liczyć na pomoc i radę z jego strony. Po śmierci ojca wzajemne relacje między siostrami jeszcze bardziej się zacieśniły. Powódki pomagają sobie nawzajem, wspierają, spotykają na uroczystościach rodzinnych i świętach; wtedy też wspominają ojca.

M. D. w chwili śmierci miał 51 lat. Był osobą zawsze uśmiechniętą, lubianą. Dla córek był kochany, pomocny i uczynny.

Jak zauważył Sąd Rejonowy, odpowiedzialność pozwanego za skutki przedmiotowego wypadku co do zasady była bezsporna. Spór dotyczył jedynie rozmiaru krzywdy doznanej przez powódki i należnej im z tego tytułu rekompensaty, a także stopnia przyczynienia się zmarłego do powstania szkody.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia należnego powódkom na podstawie art. 446 § 4 kc, Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że powódki łączyła silna więź rodzinna z ojcem, a ich krzywda jest tym bardziej dotkliwa, że śmierć ojca nastąpiła nagle i nieoczekiwanie. Zmarły czynnie uczestniczył w życiu powódek, stanowił dla nich ostoję i wsparcie, służył pomocą i radą. Wspólnie spędzali wolny czas, spożywając posiłki, prowadząc rozmowy i powierzając sobie prywatne tajemnice. Po śmierci ojca każda z powódek przeżywała zwyczajową żałobę po śmierci osoby bliskiej. Powódki do chwili obecnej wspominają ojca w swoich rozmowach, posiadają jego fotografie i rzeczy osobiste.

Okolicznością, która wpłynęła na nieuwzględnienie powództw w całości (powódki domagały się zasądzenia kwot po 74 400 złotych) był fakt, iż ból powódek spowodowany śmiercią ojca nie jest już tak silny, jak to było na początku okresu żałoby. Przeżywanie żałoby przebiegało u powódek typowo i nie zaburzyło ich aktywności życiowej. Obecne funkcjonowanie psychologiczne powódek jest prawidłowe. W ocenie Sądu Rejonowego, rozpacz po śmierci ojca z biegiem czasu stała się mniej odczuwalna, a powódki wróciły już do swoich codziennych obowiązków domowych i zawodowych. Nie można tracić też z pola widzenia faktu, iż powódki po śmierci ojca nie były osamotnione. Posiadają bowiem siebie nawzajem i z pewnością były dla siebie wsparciem w trudnych chwilach.

Po wtóre, Sąd pierwszej instancji uwzględnił fakt, iż M. D. niewątpliwie przyczynił się do zaistnienia wypadku. Przyczynienie to należało zaś ustalić na 40%. Choć sprawcą wypadku był W. K., który na skutek niezachowania należyte ostrożności wymusił pierwszeństwo przejazdu podczas wyjazdu ze stacji paliw, doprowadzając do zderzenia z prawidłowo jadącym drogą z pierwszeństwem przejazdu samochodem kierowanym przez M. D., to jednak zachowanie ojca powódek było również nieprawidłowe. Po pierwsze, był prawomocnie pozbawiony prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych i pomimo tego zakazu podjął decyzję o prowadzeniu pojazdu. Gdyby przestrzegał zakazu i nie

podróżował pojazdem mechanicznym nie doszłoby do wypadku. Poza tym, znajdował się w stanie nietrzeźwości, co w istotnym stopniu wpłynęło na jego sprawność psychofizyczną.

Mając powyższe na uwadze oraz wypłacone powódkom przez pozwanego świadczenia, Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że zasądzone kwoty po 44 640 złotych dla każdej z powódek tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią ojca w wypadku będą miarodajne i spełnią funkcję kompensacyjną.

O odsetkach za opóźnienie w spełnieniu świadczenia Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 455 kc i art. 481 § 1 i 2 kc w brzmieniu ustawy obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015r. oraz art. 481 § 1 i 2¹ kc w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 09 października 2015r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1830).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc, stosownie do wyniku sprawy.

Pozwany wniósł apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w części, tj.:

- 1) w pkt. 1 a) i b) wyroku ponad kwotę 24 400 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego na rzecz powódki M. S. (1) za krzywdę doznaną wskutek śmierci ojca,
- 2) w pkt. 2 c) i d) wyroku ponad kwotę 30 400 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego na rzecz powódki D. D. za krzywdę doznaną wskutek śmierci ojca,
- 3) w pkt. 3 e) i f) wyroku, ponad kwotę 30 400 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego na rzecz powódki S. D. za krzywdę doznaną wskutek śmierci ojca
- 4) w pkt. 1, 2, i 3 wyroku co do daty wymagalności roszczeń powódek i uznania, iż odsetki od kwot przyznanych tytułem zadośćuczynienia należne są odpowiednio od dat wskazanych w pkt 1 a) i b), 2 c) i d) oraz 3 e) i f) wyroku, a nie od daty wyrokowania, tj. od dnia 23 lutego 2016r., a w konsekwencji także co do rozliczenia przez Sąd kosztów procesu.

Zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- 1) art. 446 § 4 kc, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, iż w ustalonym stanie faktycznym sprawy:
  - a) kwota 44 640 złotych stanowi kwotę odpowiednią tytułem zadośćuczynienia pieniężnego na rzecz powódki M. S. (2) za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią jej ojca, podczas gdy jest to kwota rażąco wygórowana w przedmiotowej sprawie,
  - b) kwota 44 640 złotych stanowi kwotę odpowiednią tytułem zadośćuczynienia pieniężnego na rzecz powódki D. D. za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią jej ojca, podczas gdy jest to kwota rażąco wygórowana w przedmiotowej sprawie,
  - c) kwota 44 640 złotych stanowi kwotę odpowiednią tytułem zadośćuczynienia pieniężnego na rzecz powódki S. D. za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią jej ojca, podczas gdy jest to kwota rażąco wygórowana w przedmiotowej sprawie,
  - d) o 40 % przyczynienie poszkodowanego M. D. do powstania szkody pomniejszyć należy kwotę 74 400 złotych należną tytułem zadośćuczynienia, uzyskaną po odliczeniu kwoty 5 600 złotych wypłaconej każdej z powódek przez pozwaną w toku postępowania likwidacyjnego od kwoty 80 000 złotych, a nie kwotę 80 000 złotych, uznaną przez Sąd za należną powódkom tytułem zadośćuczynienia pieniężnego;
- 2) art. 817 kc w zw. z art. 481 § 1 kc i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r., o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r.,

Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że odsetki za opóźnienie od przyznanej kwoty zadośćuczynienia winny być liczone od daty innej, niż data wyrokowania.

W oparciu o wskazane zarzuty, skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- 1) oddalenie powództwa M. S. (1) ponad kwotę 24 400 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego, w związku ze śmiercią ojca oraz oddalenie roszczenia powódki o odsetki za okres wcześniejszy niż data wyrokowania, tj. dzień 23 lutego 2016r.;
- 2) oddalenie powództwa D. D. ponad kwotę 30 400 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego, w związku ze śmiercią ojca oraz oddalenie roszczenia powódki o odsetki za okres wcześniejszy niż data wyrokowania, tj. dzień 23 lutego 2016r.;
- 3) oddalenie powództwa S. D. ponad kwotę 30 400 złotych tytułem zadośćuczynienia pieniężnego, w związku ze śmiercią ojca oraz oddalenie roszczenia powódki o odsetki za okres wcześniejszy niż data wyrokowania, tj. dzień 23 lutego 2016r.;
- 4) zasądzenie od każdej z powódek na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Powódki domagały się oddalenia apelacji i zasądzenia od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w apelacji nie zasługują na uwzględnienie.

Na podstawie art. 446 § 4 kc zrekompensowaniu podlega krzywda, której doznaje pokrzywdzony w związku ze śmiercią osoby najbliższej. Rozmiar tej krzywdy należy każdorazowo określić na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności danej sprawy. Przyznana suma pieniężna zadośćuczynienia ma stanowić ekwiwalent poniesionej szkody niemajątkowej, wynagradzający doznane cierpienia oraz mający ułatwić przewycięzenie ujemnych przeżyć, aby w ten sposób przynajmniej częściowo przywrócona została równowaga zachwiana na skutek utraty osoby najbliższej. Jak podkreśla sam skarżący, z uwagi na niewymierny charakter krzywdy ustalenie, jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia”, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Dlatego korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonych zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji szczegółowo uzasadnił swoje rozstrzygnięcie w świetle kryteriów uznawanych powszechnie w doktrynie prawa cywilnego i judykaturze. Przyznane kwoty uwzględniają rolę zadośćuczynienia, stanowią odczuwalną wartość ekonomiczną, a jednocześnie nie są nadmierne. Wbrew zarzutom apelacji, nie odbiegają w istotny sposób od tych przyznawanych w innych sprawach o zbliżonych stanach faktycznych. Skarżący zresztą nie powołał się na jakiegokolwiek konkretne przekłady orzeczeń sądów powszechnych, do apelacji nie załączono odpisów, a nawet kopii wyroków i ich uzasadnień, co z jednej strony czyni twierdzenia apelującego gołosłownymi, z drugiej zaś nie pozwala na ocenę, czy okoliczności porównywanych spraw były w całości analogiczne do sprawy niniejszej. Jak już wskazano, rozmiar krzywdy w każdym wypadku podlega indywidualnej ocenie.

W pewnym stopniu więzi powódek z ojcem miały charakter, stosując nomenklaturę skarżącego „ponadnormatywny”. Rola ojca była w ich życiu szczególnie znacząca z uwagi na fakt pracy matki powódek za granicą i rodzaj jej osobowości. Ponadto, każda z więzi, pomiędzy każdym z rodziców a dzieckiem, rodzeństwem, czy małżonkami, ma odrębny i odmienny charakter, a zatem podnoszone przez skarżącego okoliczności, że M. S. (1) założyła własną rodzinę, a D. D. (2) i S. D. mają silne wsparcie emocjonalne w osobie matki i sióstr, nie umniejszają doznanej straty, a jedynie ułatwiają jej przeżywanie. Ponadto, choć powódki nie były już małymi dziećmi, to jednak nadal zamieszkiwały z ojcem, a co

najistotniejsze i co zostało podkreślone przez Sąd pierwszej instancji, mogły liczyć na jego pomoc, radę i wsparcie, co ma szczególne znaczenie dla osób dopiero wkraczających w dorosłe życie.

Oddalając powództwa w określonych częściach, Sąd pierwszej instancji uwzględnił wszelkie podnoszone przez pozwanego okoliczności, także to, że powódki przebyły żalobę w sposób naturalny, a ich proces adaptacji do nowej sytuacji przebiegł w sposób niepowikłany i zakończył się po upływie pół roku od zdarzenia, pozostając bez istotnego wpływu na codzienne funkcjonowanie w kluczowych obszarach życia.

Odnosząc się do niewłaściwego zmniejszenia należnych świadczeń z uwagi na przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody, trzeba podkreślić, że ustalenie kryteriów, które należy uwzględnić przy dokonywaniu obniżenia świadczenia na podstawie art. 362 kc zostało pozostawione orzecznictwu. Sam przepis przedstawia je bardzo ogólnie, zawierając w zwrocie „stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy stron”. Takie unormowanie niewątpliwie nakazuje, by uwzględniać wszystkie okoliczności konkretnej sprawy, a nie tylko sam stopień przyczynienia się do szkody. W piśmiennictwie podkreśla się, że elastyczna formuła pozwala sędziemu na pewną swobodę w zakresie kształtowania obowiązku odszkodowawczego (Z. Banaszczyk (w:) Kodeks..., s. 733). Co najistotniejsze, miarkowanie jest uprawnieniem sądu, a nie jego obowiązkiem, a kategoryczne brzmienie przepisu („ulega” zamiast „może ulec”) odnieść należy do końcowego fragmentu art. 362 kc, gdzie mowa jest o przesłankach miarkowania zadośćuczynienia (P. Graniecki, W sprawie wykładni...). Zatem samo stwierdzenie przyczynienia, pomimo że jest konieczne do obniżenia świadczenia, nie jest do tego wystarczające i nie prowadzi do niego automatycznie. Konsekwencją stwierdzenia współprzyczynienia jest jedynie powinność badania przez sędziego okoliczności decydujących o tym, czy zmniejszenie i w jakim zakresie winno w ogóle nastąpić. Wbrew twierdzeniom apelującego, w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak jest stwierdzenia, iż powództwo jest zasadne do kwot po 74 400 złotych ponad wypłacone już przez pozwaną w toku postępowania likwidacyjnego kwoty po 5 600 złotych. Nigdzie też Sąd Rejonowy nie określił, jako „wyjściowej” kwoty zadośćuczynienia sumy 80 000 złotych.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 481 kc, należy z całą mocą podkreślić, że nie ma prawnych podstaw do przyjęcia koncepcji, iż wyrok sądu, w którym zasądzono zadośćuczynienie ma charakter konstytutywny. Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego przewidzianego w art. 446 § 4 kc ma charakter bezterminowy, stąd też o przekształceniu go w zobowiązanie terminowe decyduje wierzyciel przez wezwanie dłużnika do zapłaty. Przewidziana zaś w powołanym przepisie możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada dowolności ocen, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Przedstawiony pogląd zyskał powszechną aprobatę w judykaturze (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 stycznia 2015r., I ACa 637/14, LEX nr 1649231, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 12 grudnia 2014r., I ACa 600/14, LEX nr 1602870, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 14 sierpnia 2014r., I ACa 264/14, LEX nr 1506714, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 lipca 2014r., I ACa 343/14, LEX nr 1544952, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 marca 2014r., I ACa 1227/13, LEX nr 1451714, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013r. II PK 53/13, LEX nr 1418731, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 29 sierpnia 2013r., I ACa 203/13, LEX nr 1396899, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 lipca 2013r. I ACa 321/13, LEX nr 1362680).

Rekapitułując należy przyjąć, że odsetki stanowią rodzaj rekompensaty typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela, wynikającego z pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. W przypadku zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przysługują zatem, jeżeli zobowiązany nie płaci należnego świadczenia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub art. 455 kc. Nie sprzeciwia się temu okoliczność, że zasądzenie zadośćuczynienia jest fakultatywne, a jego wysokość zależy od oceny sądu oraz, że do zadośćuczynienia stosuje się art. 363 § 2 kc. Dlatego też, jeżeli powód żąda zapłaty określonej kwoty tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od danego dnia poprzedzającego wyrokowanie, odsetki należą się zgodnie z żądaniem o ile zostanie wykazane, że dochodzona kwota rzeczywiście należała się wówczas powodowi. Okoliczność prowadzenia postępowania dowodowego przez sąd pierwszej instancji, w wyniku którego zostaje ostatecznie określony rozmiar krzywdy, nie ma takiego znaczenia jak przypisuje mu strona skarżąca. W świetle przepisów art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu

Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych pozwany był obowiązany zaspokoić roszczenie w terminie 30 dni, licząc od dnia otrzymania akt szkody. W tym terminie winien dokonać czynności niezbędnych dla ustalenia krzywdy. Zasadzanie odsetek od daty wyrokowania prowadziło do ich umorzenia za okres sprzed daty wyroku i stanowiło nieuzasadnione uprzywilejowanie dłużnika, mogące skłaniać go do jak najdłuższego zwlekania ze spełnieniem świadczenia, w oczekiwaniu na orzeczenia sądu znoszące obowiązek zapłaty odsetek za wcześniejszy okres. Wniosek o przyznanie odsetek od daty wydania orzeczenia uznać należałoby za zasadny wyłącznie w sytuacji, gdyby przyznane zadośćuczynię rekompensowało szkodę niemajątkową wykraczającą poza ramy objęte zgłoszonym wcześniej żądaniem, tj. gdyby sąd uwzględnił pewne jeszcze inne skutki zdarzenia wcześniej nieistniejące. Nie sposób zaś zgodzić się z pozwanym, iż krzywda powódek była „dynamiczna”. Zresztą twierdzenie to pozostaje w oczywistej sprzeczności z okolicznością, na którą także powołuje się skarżący, że żałoba powódek miała charakter niepowikłany, a smutek i żal i związane z tym cierpienia z czasem uległy znaczącemu złagodzeniu, nie powodując spustoszeń w stanie psychicznych i w istotnych aspektach ich życia.

Dlatego też Sąd Okręgowy, na zasadzie art. 385 kpc, oddalił apelację.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 kpc, zasądzając od pozwanego na rzecz powódek kwoty po 1 200 złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, ustalone wg stawki minimalnej zgodnie z § 2 pkt 4 oraz § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r. poz. 1804).

S